

ОРГАНИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ УКРАЇНИ: ІНФОРМАЦІЙНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ

С.В.Калюжна, аспірантка 1-го курсу, спеціальність «Право»

Науковий керівник - **І. В. Арістова**, доктор юридичних наук, професор,
завідувачка кафедри адміністративного та інформаційного права

Сумський національний аграрний університет

У роботі відстоюється позиція, що процес розбудови інформаційного суспільства в Україні постає вагомим чинником міського та регіонального розвитку. Це підтверджується передусім існуючим досвідом діяльності цивілізованих країн Європейського Союзу у напрямках: впровадження новітніх інформаційно-комунікаційних технологій (надалі – ІКТ) в усі сфери життя; формування сучасної інформаційної інфраструктури як на рівні регіонів, так і міст й селищ; ліквідування цифрової нерівності у різних територіальних утвореннях. Визнаючи вагому роль усіх суб'єктів розбудови інформаційного суспільства в Україні, водночас, вважаємо за можливе акцентувати увагу на ролі та внеску у цей процес органів місцевого самоврядування (надалі – ОМС) України. Усвідомлюючи значення формування належного правового забезпечення діяльності ОМС України, як суб'єкта розбудови інформаційного суспільства, визначимо правове підґрунтя такої діяльності.

Проведений аналіз праць науковців дозволив встановити, що ОМС України з часів проголошення незалежності України постійно перебували та перебувають і зараз у колі наукових інтересів фахівців з конституційного, муніципального, адміністративного права та державного управління, наприклад[1]. Попри отримання цікавих, як з наукової, так і практичної точки зору, висновків та пропозицій провідних науковців, вважаємо за доцільне звернути увагу на наступне. У процесі формування правового забезпечення діяльності ОМС України недостатньою мірою враховано вплив національних та міжнародних нормативно-правових актів щодо розбудови інформаційного суспільства. У зв'язку з цим, у даній роботі здійснюється певний крок у напрямку розв'язання зазначеної проблеми.

На нашу думку, дослідження правового забезпечення діяльності ОМС України, як суб'єктів розбудови інформаційного суспільства в Україні, слід здійснювати, виходячи з наступного: 1) системна форма утворення; 2) зміст – формування правової бази (нормативно-правових актів), яка б створювала необхідні умови для ефективної діяльності зазначених органів, належним чином регламентувала особливості розподілу функцій між різними суб'єктами розбудови інформаційного суспільства в Україні та специфіку виконання покладених на ОМС України обов'язків; 3) структура – підсистема міжнародних правових актів (загальновизнані міжнародні правові акти щодо розбудови глобального інформаційного суспільства, що закріплені у документах Організації Об'єднаних Націй (надалі – ООН), міжнародних самітів з інформаційного суспільства, документах Європейського Союзу); підсистема національних нормативно-правових актів.

У роботі пропонується сформувати системну модель правового забезпечення діяльності ОМС України, як суб'єктів розбудови інформаційного суспільства в Україні, на трьох рівнях: 1) з позиції надсистеми (правове забезпечення діяльності всіх суб'єктів розбудови інформаційного суспільства в Україні); 2) з позиції системи (правове забезпечення діяльності ОМС України як суб'єктів розбудови інформаційного суспільства); 3) з позиції підсистеми (правове забезпечення діяльності окремих органів та інших елементів системи місцевого самоврядування, як суб'єктів розбудови інформаційного суспільства).

У роботі поділяється позиція І.В. Арістової щодо розуміння призначення будь-якої системи [2, р. 249]. Отже, система правового забезпечення діяльності ОМС України призначена здійснювати відповідну спеціальну функцію своєї надсистеми – акумулювати нормативно-правові акти України та міжнародно-правові документи, які регулюють місцеве самоврядування. Необхідно усвідомлювати, що, реалізуючи зазначену функцію надсистеми, система, у свою чергу, повинна досягти визначеної мети, оскільки саме мета постає системоутворюючим чинником системи [2, р. 249].

Виходячи із структури правового забезпечення діяльності ОМС України, як суб'єктів розбудови інформаційного суспільства в Україні, було визначено та проаналізовано основні міжнародні документи (Декларація тисячоліття ООН, Женевська Декларація принципів, Женевський план дій, Туніська програма для інформаційного суспільства). Узагальнюючи положення базових міжнародних правових актів щодо упорядкування суспільних відносин під час формування глобального інформаційного суспільства, можна зробити висновок щодо врахування ролі ОМС України у зазначеному процесі, актуалізації нових пріоритетних завдань та необхідності розробки інноваційних механізмів участі цих органів, як суб'єктів розбудови інформаційного суспільства. У роботі поділяється позиція щодо необхідності втілення (імплементатії) прогресивних цілей і принципів міжнародних документів у чинному законодавстві України.

Здійснюючи аналіз елементів (нормативно-правових актів) другої підсистеми правового забезпечення діяльності ОМС України, було акцентовано увагу як на діяльності цих органів, так і на ступені врахування стандартів міжнародних документів. На нашу думку, базовим нормативно-правовим актом національного законодавства можна вважати Закон України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2005-2007 роки» [3]. Аналіз положень зазначеного Закону [3] дозволяє дійти висновків, що у Законі закріплено правові норми, які проголошують: 1) концептуальні засади інформаційного суспільства; 2) значення новітніх ІКТ у діяльності ОМС України; 3) зростання електронних форм взаємодії за участю ОМС України; 4) роль децентралізації (у тому числі регіональних та місцевих ініціатив) у розбудові інформаційного суспільства; 5) роль ОМС України у механізмі реалізації Основних засад.

Використовуючи історично-правовий, порівняльно-правовий методи дослідження, було проаналізовано інші базові нормативно-правові акти другої підсистеми у контексті з'ясування місця і ролі ОМС України у розбудові інформаційного суспільства в Україні, їх цілі, завдання, функції, принципи діяльності (зокрема, закони України «Про Концепцію Національної програми

інформатизації», «Про Національну програму інформатизації», «Про доступ до публічної інформації»; Розпорядження Кабінету Міністрів України (надалі – КМУ) від 15 травня 2013 року № 386-р «Про схвалення Стратегії розвитку інформаційного суспільства»; Розпорядження КМУ від 20 вересня 2017 року № 649-р «Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні»; Розпорядження КМУ від 17 січня 2018 року № 67-р «Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки».

Враховуючи обмежений обсяг тез, вважаємо за доцільне акцентувати увагу на окремих нормативно-правових актах другої підсистеми. Наприклад, у Стратегії [4] встановлено наступне: 1) ОМС України постають необхідною умовою реалізації Стратегії [4]; їх роль та значення визначено в основних етапах, напрямках та механізмі реалізації Стратегії; 2) посилено значення участі ОМС України щодо надання адміністративних послуг населенню, задля чого розробляються проекти: «Електронний регіон», «Електронне місто», «Електронне село»; 3) стимулюються заходи (зокрема, навчання) щодо впровадження електронного урядування та посилення ІКТ-компетентності державних службовців та посадових осіб ОМС України з цих питань.

На нашу думку, аналіз положень Концепції [5] доводить зростаючу роль ОМС у ліквідації цифрового розриву як негативного фактора у процесі розбудови інформаційного суспільства в Україні. Крім того, наголошено на важливості: 1) реалізації цифрового права – як фундаментального права людини; 2) впровадження концепції цифрових робочих місць; 3) зв'язку процесів децентралізації в Україні з концепцією смарт-сіті та моделлю «розумних» туристичних детонацій за участю ОМС України.

Безумовно, не усі нормативно-правові акти, що є складовими елементами системи правового забезпечення діяльності ОМС України, було визначено та проаналізовано. Водночас, проведене дослідження дозволило встановити, що на сьогодні відсутні спеціальні нормативно-правові акти (передусім на рівні закону), які б регулювали діяльність ОМС України, як суб'єктів розбудови інформаційного суспільства в Україні. На нашу думку, першим кроком у цьому

напрямі має бути систематизація чинного законодавства України (у формі інкорпорації), складовими якого постають нормативно-правові акти, в яких закріплено цілі, завдання, функції, принципи усіх суб'єктів, які є учасниками розбудови інформаційного суспільства. Слід зазначити, що окремі нормативно-правові акти, які проаналізовані у нашій роботі, доцільно включити до переліку інкорпорованих актів. Вважаємо, що така пропозиція сприятиме активізації участі ОМС України у процесах розбудови інформаційного суспільства в Україні, оскільки буде існувати належне правове підґрунтя для їх діяльності. З іншого боку, активізація участі ОМС України позначиться і на розвитку територій.

Література

1. Арістова І. В., Запара С. І. Органи місцевого самоврядування як суб'єкти реалізації національної політики розвитку інформаційного суспільства в Україні: цілі, завдання, функції, повноваження, напрями удосконалення., Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право». 2017. Вип. 43. Т.2. С.7 -20.

2. Арістова І. В. Становлення науки «інформаційне право»: питання методології. Ч.І. Публічне право. 2016 р. № 2. С. 245-250.

3. Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки: Закон України від 9 січня 2007 року. URL: <https://goo.gl/oPp05P> (дата звернення 25.07.2019).

4. Про схвалення Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні: Розпорядження КМУ від 15 травня 2013 р. № 386-р URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/386-2013-%D1%80> (дата звернення 25.07.2019)

5. Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17 січня 2018 року № 67-р., URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/67-2018-%D1%80> (дата звернення: 25.07.2019).